

POSTANOWIENIE

Dnia 17 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa K. C.
przeciwko P. S.A. w W.
i P. S.A. w P.
o wydanie nieruchomości,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 17 lipca 2020 r.,
na skutek skargi powoda
o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w T.
z dnia 28 czerwca 2018 r., sygn. akt [...],

- 1. odrzuca skargę,**
- 2. zasądza od powoda na rzecz pozwanych P. S.A. w W. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania skargowego.**

UZASADNIENIE

Powód K.C. wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w T. z dnia 28 czerwca 2018 r. (...) oddalającego jego apelację od wyroku Sądu Rejonowego w T. z dnia 29 grudnia 2017 r. K. C. domagał się nakazania pozwanemu O. sp. z o.o. w P. wydania następujących nieruchomości gruntowych:

1. Nr [...], [...], położonych w W. o pow. 800 m²
2. Nr [...], [...], [...], [...], położonych w W. o pow. 42 ary 58 m²,

jako stanowiących jego własność.

Pozwany wniosł o oddalenie powództwa. Na zgodny wniosek stron w dniu 9 października 2019 r. wezwano w charakterze pozwanej P. S.A. z siedzibą w W., oddalono natomiast wniosek dotychczasowej pozwanej w zakresie wezwania do udziału w sprawie Skarbu Państwa. Pozwana P. S.A. z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa.

Sąd Rejonowy w T. wyrokiem z dnia 29 grudnia 2017 r. oddalił powództwo, ponieważ uznał, że powód nie wykazał, że jest właścicielem nieruchomości objętych pozwem. Prawo własności wszystkich działek powód wraz z żoną utracili na skutek wywłaszczenia. W stosunku do działek nr [...], [...] dokonano decyzją administracyjną z dnia 29 maja 1978 r. Za nieruchomości te przyznano wywłaszczonej właścicielom odszkodowania. Powód powoływał się na nieważność decyzji ze względu na niewypłacenie mu odszkodowania. Nie legitymował się jednak decyzją administracyjną, która stwierdzałaby nieważność decyzji wywłaszczeniowej z dnia 29 maja 1978 r. i eliminowałaby ją z obrotu z obrotu prawnego. Z kolei pozostałe działki, oznaczone w pozwie nieobowiązującymi od lat oznaczeniami austriackimi (Nr [...], [...], [...], [...]), Sąd uznał za wadliwie opisane, a ponadto niestanowiące własności powoda, gdyż zostały wywłaszczone na cele publiczne i powód czy też jego poprzednicy prawni utracili ich własność. Również i w odniesieniu do tych gruntów powód nie przedstawił decyzji administracyjnej, która stwierdzałaby nieważność decyzji wywłaszczeniowej i eliminowałaby ją z obrotu prawnego.

Sąd Okręgowy w T. wyrokiem z dnia 28 czerwca 2018 r. oddalił apelację powoda od wyroku Sądu pierwszej instancji, dzieląc jego ustalenia faktyczne i argumentację prawną.

W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w T. z dnia 28 czerwca 2018 r. skarżący jako podstawę swojej skargi wskazał naruszenie prawa materialnego, polegające na niewłaściwym zastosowaniu art. 128 ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz uchybieniu art. 21 i art. 64 Konstytucji RP, a także art. 1 Protokołu nr 1 z 20 marca 1952 r. do Konwencji z 4 listopada 1950 r. o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności poprzez nieuwzględnienie przez ten Sąd, że na skutek niewypłacenia powodowi odszkodowania za wywłaszczone nieruchomości własność tych nieruchomości nie przeszła na pozwanych, wobec czego roszczenie powoda o ich wydanie było uzasadnione.

Jako przepisy prawa, z którymi zaskarżone orzeczenie jest niezgodne skarżący wymienić wszystkie przepisy przywołane jako podstawa skargi.

Szkodę poniesioną w wyniku wydania zaskarżonego wyroku określił na 20 000,00 zł wraz z kosztami postępowania i stwierdził, że fakt jej poniesienia nie wymaga udowodnienia ani uprawdopodobnienia, bowiem wynika z treści zaskarżonego wyroku, odmawiającego wydania nieruchomości. Związek pomiędzy szkodą a wyrokiem sądowym uznał za oczywisty, skoro to wyrok szkodę tę spowodował.

Powód wyjaśnił też, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, gdyż nie zachodziły przesłanki przemawiające za przyjęciem do rozpoznania skargi kasacyjnej, ani też podstawy do wznowienia postępowania.

We wnioskach skarżący zażądał stwierdzenia niezgodności z prawem zaskarżonego prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w T. zasądzenia na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę pozwany wniósł o jej odrzucenie, ewentualnie odmowę przyjęcia do rozpoznania, względnie oddalenie oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania skargowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Artykuł 424⁵ § 1 k.p.c. wprowadza sześć koniecznych elementów

konstrukcyjnych skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Każdy z nich jest indywidualny i niezależny. Pominięcie lub nieprawidłowe skonstruowanie choćby jednego z nich powoduje, że skarga jest dotknięta istotną wadą, nienaprawialną w trybie właściwym dla usuwania braków formalnych i podlega odrzuceniu a limine (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2015 r., V CNP 56/14, nie publ. poza bazą LEX nr 1682217). Do wymagań tych należy m. in. uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie wyroku, którego skarga dotyczy (art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.) i wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, a ponadto - gdy skargę wniesiono, stosując art. 424¹ § 2 - że występuje wyjątkowy wypadek uzasadniający wniesienie skargi (art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.).

Wykonanie obowiązku uprawdopodobnienia szkody nie może polegać jedynie na samym stwierdzeniu, że szkoda taka nastąpiła, ale wymaga wykazania z dużym prawdopodobieństwem, że w wyniku wydania wyroku rzeczywiście w majątku skarżącego nastąpiły negatywne zmiany.

Skarżący winien określić postać, wysokość i czas powstania szkody oraz jej związek przyczynowy z wydaniem orzeczenia będącego przedmiotem skargi i przedstawić dowody lub inne środki zdolne uwiarygodnić powstanie wskazanej szkody (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2018 r., V CNP 42/17, baza Lex nr 2499904). Skarga wniesiona przez powoda nie spełnia tego wymagania, gdyż samo przekonanie skarżącego o poniesieniu straty nie wystarczy, podobnie jak wskazanie wartości przedmiotu zaskarżenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2009 r., III CNP 48/09, baza LEX nr 578042, z dnia 7 kwietnia 2010 r., II BP 15/09, niepubl. czy z dnia 17 sierpnia 2010 r., I CNP 35/10, niepubl.). Do negatywnych zmian stanu majątkowego spowodowanych przez wydane orzeczenie nie można zaliczyć utraty własności nieruchomości - do tej doszło bowiem w wyniku wywłaszczenia, ani też podnoszonego przez powoda niewypłacenia odszkodowania za wywłaszczenie - skoro nie stanowiło ono przedmiotu sporu. Także obowiązek poniesienia kosztów sądowych nie należy do tego rodzaju szkód, ponieważ postanowienie o kosztach procesu nie ma charakteru merytorycznego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, nie przysługuje więc od niego skarga o stwierdzenie niezgodności tego orzeczenia z prawem (art. 424¹ § 1 k.p.c.).

Skarżący nie spełnił też należycie wymagania ustanowionego w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., nakazującego mu przedstawienie analizy przepisów dotyczących szeroko rozumianych środków prawnych umożliwiających uchylenie, zmianę lub pozbawienie skuteczności zaskarżonego orzeczenia i wyjaśnienie czy i z jakim skutkiem skarżący z nich skorzystał bądź też dlaczego nie mógł lub nie próbował ich wykorzystać. Poszkodowany prawomocnym orzeczeniem sądowym ma bowiem obowiązek wykorzystania wszelkich możliwości doprowadzenia do zgodności z prawem orzeczenia rozstrzygającego spór między stronami, nim wystąpi przeciwko Skarbowi Państwa z roszczeniem odszkodowawczym za szkodę spowodowaną jego bezprawnością.

Powód w ramach wypełnienia powinności z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. stwierdził, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Wyjaśnił przyczyny niemożności wykorzystania skargi kasacyjnej oraz skargi o wznowieniu postępowania nie wypowiedział się natomiast co do tego, czy wykorzystał nowy nadzwyczajny środek zaskarżenia, wprowadzony do systemu prawnego w dniu 3 kwietnia 2018 r., ukształtowany w art. 89 i nast. ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2018 r., poz. 5 ze zm.), istniejący już w chwili gdy sporządzał skargę i również wymagający omówienia, szczególnie że jest to środek prawny umożliwiający ingerencję w samo wadliwe orzeczenie i doprowadzenie go do stanu zgodności z prawem, podczas gdy skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku lub postanowienia orzekającego co do istoty sprawy takich możliwości nie

daje i służy wyłącznie uzyskaniu prejudykatu stwierdzającego nieusuwalną wadliwość zaskarżonego orzeczenia, otwierającego drogę do wystąpienia o odszkodowanie do Skarbu Państwa (art. 77 Konstytucji i art. 417¹ § 2 k.p.c.). Z tych względów powód, chcąc spełnić wymagania konstrukcyjne określone w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. musiałaby wykazać również, że wniośł do uprawnionego organu wskazanego w art. 89 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym wniosek o złożenie skargi nadzwyczajnej w jego sprawie i wniosek ten nie został uwzględniony. Skarga o stwierdzenie niezgodności prawomocnego wyroku z prawem, która nie zawiera wyjaśnienia tej okoliczności podlega odrzuceniu na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c.

O kosztach postępowania ze skargi o stwierdzenie niezgodności prawomocnego wyroku z prawem Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 oraz art. 99 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. i w zw. z art. 424¹² k.p.c. Wysokość zasądzonej kwoty uzasadnia § 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 5 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2018 r., poz. 265).